

ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЇ ФАНДРЕЙЗИНГУ В УНІВЕРСИТЕТАХ ТА НАУКОВИХ УСТАНОВАХ

К.Є. Панченко¹, В.І. Ковшик²

¹ здобувачка кафедри менеджменту, НТУ «ХПІ», Харків, Україна

*² доцент кафедри менеджменту, канд. екон. наук, НТУ «ХПІ», Харків, Україна
valentin.kovshik@khpі.edu.ua*

Фандрейзинг у сфері вищої освіти та науки набуває особливої актуальності в умовах обмеженого державного фінансування, зростання конкуренції за зовнішні ресурси та необхідності підтримки високого рівня науково-дослідної інфраструктури. Університети та наукові установи функціонують у середовищі, де інновації, якість освітніх програм та наукові результати значною мірою залежать від здатності організації залучати додаткові фінансові та нематеріальні ресурси. За цих умов формування стратегії фандрейзингу є ключовим механізмом зміцнення фінансової стійкості, підвищення конкурентоспроможності та розвитку дослідницького потенціалу.

Фандрейзингова стратегія визначається як система цілей, методів і заходів, спрямованих на залучення зовнішніх ресурсів із різних джерел: донорських організацій, бізнесу, державних та міжнародних програм, громадських фондів, партнерських мереж і приватних благодійників. На відміну від разових заходів, стратегічний фандрейзинг передбачає довгострокове планування, розвиток інституційних спроможностей, формування репутаційного капіталу та побудову партнерств, які забезпечують сталість фінансових потоків.

Формування стратегії фандрейзингу починається з визначення потреб університету або наукової установи. Аналіз охоплює діагностику стану освітньої та наукової інфраструктури, кадрового потенціалу, матеріально-технічної бази, інноваційних проєктів та сфер, що потребують фінансової підтримки. Така діагностика забезпечує обґрунтованість запитів до потенційних донорів та сприяє формуванню портфеля фандрейзингових цілей, кожна з яких має чітко визначений зміст та очікувані результати.

Одним із ключових компонентів стратегії є сегментація потенційних джерел фінансування [1]. Університети можуть залучати ресурси від міжнародних грантових програм, державних фондів, приватних компаній, випускників, благодійних організацій, соціально відповідального бізнесу, а також через механізми краудфандингу та корпоративного партнерства. Сегментація дозволяє визначити, які напрями діяльності можуть бути підтримані конкретними донорами, та сформувані індивідуалізовані стратегії взаємодії з кожною групою.

Ефективна фандрейзингова стратегія спирається на розвиток партнерських мереж. Партнерства із закордонними університетами, науковими центрами, технологічними компаніями, громадськими організаціями та фондами створюють можливості для спільної участі у великих міжнародних проєктах, розвитку академічної мобільності та розширення наукового співробітництва. Для донорів наявність широкої партнерської мережі є ознакою спроможності установи реалізовувати масштабні проєкти та ефективно управляти зовнішніми ресурсами.

Важливим напрямом є формування спеціалізованої інфраструктури фандрейзингу. На рівні університетів створюються фандрейзингові офіси, центри розвитку, відділи

міжнародних проєктів, асоціації випускників та інноваційні хаби, що забезпечують структуровану роботу із зовнішніми донорами. Такі підрозділи відповідають за моніторинг грантових можливостей, комунікацію з потенційними партнерами, підготовку заявок, координацію проєктів та супровід звітності. Інституційна інфраструктура фандрейзингу підвищує професійність взаємодії з донорами та забезпечує системність діяльності [2].

Стратегія фандрейзингу повинна враховувати репутаційний вимір. Донори надають перевагу організаціям із високим рівнем прозорості, академічної доброчесності, наукової результативності та суспільної активності. Тому університети мають посилювати комунікаційну політику, демонструвати досягнення, забезпечувати відкритість фінансових процесів і представляти успішні приклади реалізованих проєктів. Чітко сформований позитивний імідж суттєво підвищує ймовірність залучення зовнішніх ресурсів.

Окреме значення має участь академічної спільноти у фандрейзингових процесах. Викладачі, науковці, дослідницькі групи та молоді вчені повинні бути залученими до формування ідей проєктів, створення наукових консорціумів, підготовки пропозицій для донорів та поширення інформації про успіхи установи. Така модель підвищує ефективність фандрейзингу, оскільки забезпечує комунікацію між науковими потребами та ресурсними можливостями.

Ризик-менеджмент є невід'ємною частиною фандрейзингової стратегії. Зовнішні ресурси пов'язані з ризиками невиконання умов, зміни донорських вимог, коливань політичної ситуації, помилок у звітності та невідповідності технічних параметрів проєктів. Фандрейзингова система повинна передбачати механізми попередження ризиків, включаючи аудит ресурсів, оцінювання компетентностей виконавців, планування резервів та регулярну аналітичну перевірку стану проєктів.

Ефективність стратегії фандрейзингу залежить від системи оцінювання результатів. Оцінювання охоплює як кількісні показники (обсяг залучених ресурсів, кількість партнерств, кількість грантових заявок, показники виконання проєктів), так і якісні (покращення наукової інфраструктури, розвиток компетентностей дослідників, зміцнення міжнародного іміджу, вплив на академічні програми). Результати оцінювання використовуються для коригування стратегії, оновлення пріоритетів і вдосконалення інституційної системи фандрейзингу.

Отже, стратегія фандрейзингу в університетах та наукових установах формує основу для розширення наукових можливостей, розвитку інноваційних проєктів, модернізації інфраструктури та підвищення конкурентоспроможності закладу. Вона забезпечує доступ до зовнішніх ресурсів, зміцнює партнерства, формує репутаційний капітал і створює передумови для довгострокового розвитку. Організації, які впроваджують системний підхід до фандрейзингу, демонструють більшу стійкість у мінливому середовищі, ширші можливості інтернаціоналізації та вищий рівень участі в міжнародних наукових і освітніх проєктах.

Список літератури:

1. Подопрігора З. В. Грантове фінансування як інструмент підтримки соціальних проєктів / З. В. Подопрігора, М. Д. Фоцій // Інформаційні технології: наука, техніка, технологія, освіта, здоров'я : тези доп. 33-ї міжнар. наук.-практ. конф. MicroCAD-2025, 14-17 травня 2025 р. / ред. Є. І. Сокол ; уклад. Г. В. Лісачук. – Харків : НТУ "ХПІ", 2025. – С. 1040.

2. Фоцій П. М. Профспілкові соціальні проєкти як інструмент формування корпоративної соціальної відповідальності / П. М. Фоцій // Інформаційні технології: наука, техніка, технологія, освіта, здоров'я : тези доп. 33-ї міжнар. наук.-практ. конф. MicroCAD-2025, 14-17 травня 2025 р. / ред. Є. І. Сокол ; уклад. Г. В. Лісачук [та ін.]. – Харків : НТУ "ХПІ", 2025. – С. 1108.